

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

**Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubli.**

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Vse leto velja . . . 10.— K
pol leta 5.— "
četrt leta 2-50 "
posamezne številke po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
" " " dvakrat . . . 12 "
" " " trikrat . . . 10 "
za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

**Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani.**

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Črtani § 45. in še nekaj.

Okrajne učiteljske konference bodo odslej — kakor je sklenil c. kr. dež. šolski svet — menda le vsako tretje leto — vkljub § 45., ki ukazuje, da mora biti v vsakem okraju najmanj po ena konferenca na leto.

Ugibali smo to in ono, zakaj so klerikalni mogotci tako ukrenili. Eni so trdili, da konference preveč stanejo in da bodo denar rajši obrnili za Lampetovo elektriko, ki bi bolj razsvetlila naše ljudstvo nego šola. Ako kje, je seveda treba štediti pri šolstvu! Drugi pa so trdili, da se klerikalci grozno boje šole in izkušajo zaradi tega kar najbolj mogoče ovirati njen razvoj.

Dasi je verjetno prvo in drugo, vendar niti prvi niti drugi niso uganili pravega. Šele sedaj se je razvedelo, da so sistirali ravno letos konference edino le zaradi dveh novih nadzornikov.

Ker so dobro vedeli, kake »strokovnjake« so predlagali, je bilo treba pač tudi ukreniti, da pridejo tem manj pred zbrano učiteljstvo, ki bi glede strokovnega znanja obračunalo z njima. Konferenca je nekaj izpit za nadzornike, in tega sta se zbalta Simo in Štrukelj, ter sta milo prosila klerikalne kolovodje, naj njima na ljubo sistirajo vsaj letošnje konference.

Ampak nervozni Simon in naduti Štrukelj pa naj se le pridno pripravljata, zakaj do pičice bomo pretehtali in precenili njiju znanost in zmožnost. Simon — une persone modeste an delà de toute expression — je bil od partedskega nadzorništva tako upehan, da je moral takoj na daljši dopust; Štrukelj — il est celebre par son savoir — je učenost samo povohal. To ga je tako omamilo, da je vegetiral na pripravnici. Toda čemu študiranje! Saj ga še v Ameriki ne zahtevajo! Da si le dovoli natrpan s klerikalnim prepričanjem, pa si že tudi dovolj usposobljen za tako mesto. Da, res! Je pač ubožstvo v klerikalnem taboru!

Letos so nagnali nekaj brihtnih skupaj v Ljubljano, da tam pod devizo meščanskega tečaja ubijajo čas — a nara-

ščaja le ne bo. Kako pa tudi! Ljudje, ki jim je mari le zlata skleda, se ne bodo nikdar resno brigali za učenje. Njihova edina skrb je zlata skleda. — Drugič pa tudi ljudje, ki menjavajo svoje mišljenje, sami jasno dokazujejo, da v njihovi glavi ni vse v redu in da se vse njih mišljenje koncentrira edino le okrog zlate skleda. Zato ni nič čudnega, če so tudi preko § 45. potegnili črto!

Ob tej priliki se nam zdi potrebno povedati, kako je prišel Štrukelj do nadzorniškega mesta. Naučni minister Husarek ga na noben način ni hotel imenovati. Turk je bil kot nadzornik tako dobro zapisan, da je hotel minister njegovo imenovanje obnoviti. To je tudi pl. Husarek povedal dr. Šusteršiču, ko je prišel ta k njemu posredovati za Štruklja. Ko je bilo vse Šusteršičevo prigovarjanje zaman, in je minister še vedno vztrajal na tem, da ni nobenega povoda, da bi Turk ne bil več nadzornik, je izpregovoril dr. Šusteršič take besede: »Ekselencija! Lahko imenujete Turka. Ampak ako storite to in prezrete Štruklja, potem naj vlada ne računa na naše glasove!»

Tega noža, ki ga je deželni glavar kranjski in zaupnik krone nastavil na grlo avstrijskemu naučnemu ministru, se je poslednji tako ustrašil, da je žrtvoval izborni kvalificiranega Turka političnemu petelinu in pedagoškemu abecedarju Štruklju. Štrukelj je torej tista cena, ki so se zanjo klerikalci udingali vladi.

Pa povejte, ako ni res tako!

Vzgajajmo varčen zarod!

K temu geslu sem stavil o priliki binokostnega zborovanja delegatov sloven. štaj. učit. Zveze predlog, pri katerega utemeljevanju sem se skliceval na članek, ki sem ga objavil v Koledarčku Učiteljske in gospodarske kreditne zadruge v Celju za leto 1913. Ker pa je pri tej priliki mnogo tovarišev izjavilo, da tega koledarčka ne poznajo (vkljub temu, da se je brezplačno razposlal na vse slov. šole štajerske v toliko izvodih, kolikor je na

dotični šoli učnih oseb), dovoljujem si ta članek objaviti še tukaj. Mogoče, da le pade kako zrnce na rodovitna tla.

Vzgajajmo varčen zarod! Vsak otrok naj bi imel svojo hranilno vlogo. Učitelj, ne utruji se pri stremljenju za tem načelom! Nagovarjaj otroke, da ti znašajo svoje prihranke, ki so jih pridobili kot denarna darilca, napitnino, zaslužek, nagrado ali na kak drug pošten način. Cebela jim bodi vzor: Če prinašajo po vinarjih, nič ne de. Ni odvisno od tega, koliko otroci na stran devajo, ampak gre predvsem zato, očuvati jih, da niti enega vinarja lahkomišelnone potratijo.

Najnižja hranilna vloga je 1 K. Prva na hranilno knjižico naložena kronica je lahko za otroka temelj njegovi poznejši sreči.

Neverjetno velika vsota narodnega kapitala se bo naložila na obresti, če se cenjeni tovariši, cenjene tovarišice, le malo pobrigate. Računajmo! Okroglo 600 nas je pri Zvezi. Vsak naj povprečno nagne le enega otroka, da naloži povprečno letnih 10 K. To je na leto 6000 K, v desetih letih 60.000 K naloženega denarja. Ako vsak nabere letnih 50 K prihrankov, je pa to v desetih letih 300.000 K.

Mnogo otrok že ima svojo hranilno knjižico pri domačem denarnem zavodu. Dobro! Toda nove vloge nalagajte tudi pri »Učiteljski gospodarski in kreditni zadrugi v Celju«. Poslovanje je enostavno. Čim se nabere več denarja, ga pošljete po položnici na zadrugo, na dopisnici pa naznanite imena vlagateljev in visokost vlog. Čez nekaj dni se ti dostavijo knjižice. Tako se ponavlja.

Nalaganje pri Zadrugi namesto pri domačem denarnem zavodu je za otroka v enem oziru boljše. Izkušnja namreč uči, da se češče zgode slučaj, da otrok po vinarjih znaša, da naloži pri denarnem zavodu prvo hranilno vlogo, a kmalu pride brezskrbna mati, pa vzdigne ves prihranek. Pri naši Zadrugi bi šlo to težje.

Tovariši, tovarišice, prečitajte in uvažujte te vrstice!

Franc Brinar.

Dostavek uredništva: Z isto pravico, kakor priporoča tovariš Brinar celjsko Zadrugo, smemo priporočati starejši svoj

denarni zavod — Hranilnico in posojilnico Učiteljskega konvikta v Ljubljani. V tem pogledu moramo pač puščati učiteljstvu svobodne roke in ne smemo prezirati ali celo zapostavljati tega, kar je že dolgo naše. Mi smo bili že od vsega početka proti cepljenju slabih svojih materialnih sil in smo še danes istega mnenja.

Bolgarsko-srbski spor med učenjaki.

Belgrad, 10. junija 1913.

Srbska kraljevska akademija znanosti in umetnosti v Belgradu razpošilja to-le izjavo:

»Bolgarska akademija znanosti je poslala vsem slovanskim akademijam deklaracijo, v kateri protestuje proti delovanju srbskih političkih in vojaških oblasti v Makedoniji.

Ona obtožuje te oblasti, da ne spoštujejo narodnih čustev makedonskih Slovanov, ki so po njenem mišljenju čisti in nesporni Bolgari, istočasno pa napada srbsko vlado zaradi njenega stališča v vprašanju političke bodočnosti zapadne Makedonije.

Srbska kraljevska akademija znanosti in umetnosti ne more ostaviti te deklaracije brez odgovora. Ona nima namena, da po zgledu bolgarske akademije brani z bolj ali manj znanstvenimi razlogi političke tendence svoje vlade in da v tem trenutku političkega nesoglasja med Srbijo in Bolgarsko pričinja z bolgarsko akademijo kako znanstveno diskusijo, ki bi sedaj manj, kakor kdaj prej mogla biti objektivna.

Toda srbska akademija ne more, vztrajajoč strogo na svojem znanstvenem stališču in uvažujoč samo interese one zveze, ki se je v zadnjem času zasnova med slovanskimi akademijami, ne da bi protestirala proti poizkusu bolgarske akademije, da bi to zvezo takoj pri njenem prvem koraku zapletla v razpravljanje političkih vprašanj.

Ako bi bila bolgarska akademija predlagala ostalim slovanskim akademijam,

LISTEK.

† Emil Hojak.

Nepričakovano je usahnilo mlado življenje v vrstah našega stanu. Življenje, polno upov in nad. Bitje v najlepšem cvetu mladosti, spoštovano in priljubljeno od vseh, je odšlo v mrzlo naročje svoje matere — zemlje, in kdor je poznal zdravno osebo lepe in krepke postave, je slehrnega presenetila vest, da je v noči od 30. na 31. maja nagloma izdihnil svojo dušo — od kapi zadet — mlad, komaj 25 let star mladenič, tovariš Emil Hojak. Pokojnik je bil priden, vesten in delaven učitelj, ki se je čedalje bolj izpopolnjeval in izobraževal. Poln je bil tudi lepih lastnosti, radi katerih se je vsem prikupil. S svojo vpludnostjo, prijaznostjo in veseljem značajem si je znal pridobiti srce vsakega, s katerim je občeval. V družbi je bil vselej zabaven, trezno vesel med veselimi. Prepeval je rad pesmi, skladal in spesnil je več takih, ki jih je poslej večidel priobčeval v raznih listih, kakor v »Slovanu« in dr. — Najrajši in čestokrat se je veselega srca zabaval v družbi med svojimi kolegi, ki jim je bil priljubljen zaradi svoje kolegialnosti. — Pa tudi resen, stvaren in objektivni je v govoru,

kadar je bilo treba. — Saj ni čuda potem, da je slehrnega, ki je poznal to osebo — toliko bolj potrla vest o njegovi nagli smrti in vsak si domišlja, da tovariš Emil živi še kje med živimi. —

Služboval je šele drugo leto v Levpi v goriškem okraju. S prihodnjim šolskim letom bi bil na lastno željo premeščen v svoj rojstni kraj in v jesenskem trminu bi prebil izpit učne usposobljenosti. Imel je načrtano lepo bodočnost — a usoda mu je načrte prekrizala — in bodočnost je padla z njim v hladno jamico.

Njegovega pogreba dne 2. junija t. l. se je udeležilo vzlic delavniku mnogo domačega občinstva, dokaz, kako spoštovan in čislán je bil pokojnik pri domačih ljudeh. — Na čelu izprevida je korakala šol. mladina.

Prišlo je okrog 32 tovarišev in tovarišic izkazati mu poslednjo čast. V imenu teh se je poslovil od njega tovariš A. Vrč, nadučitelj v Kanalu. Pred hišo žalosti, v cerkvi in na pokopališču so mu peli domači pevci in učitelji-tovariši srce pretresujoče žalostinke, ob katerih tožnih zvokih je zalesketalo veliko solz med navzoči.

Krsta je padla, in grude glas je tožno in zamolklo odmeval v pozdrav. Nato so se spremljevalci razšli, potolaženi z zavestjo, da smo dostojno počastili pokoj-

nikov spomin in da se z njim nad zvezdami vnovič snidemo.

Čast Tvojemu spominu!

* * *

O Emilu Hojaku smo prejeli z druge strani še te-le vrste:

Kadarkoli sem Te pogledal sem se vzradostil: vendar eden, ki nam že lice priča, da nam bo pel o zdravju, vendar eden izmed onih redkih rojenih pesnikov, ki jim vse sile prevar in spoznanj ne morejo ukrasti rdečice in zdravja lic.

Pa je prišla vest, da si se nenadoma poslovil. Zadel me je tem bolj, ker je bila suha in brez vsakega priznanja, kot bi izgubili s Teboj le človeka.

Zapuščina po Tebi je majhna, zakaj še mlad si odšel. A kar si zapustil, zadostuje, da Ti ohrani ime.

Stal si na križpoti:

Oj, oblaki nad vrhovi
in v oblakih vi gradovi,
kam?

Sam si si vedel odgovor: stopil si k oknu in zaukal v svet.

Komaj si se okrenil, si pogledal smrti v obraz.

Mir s Teboj tovariš! V svojem spominu Te ohranim močnega in velikega. Zakaj zmagaš Te je tista velika, mogočna smrt — niso Te ubili pritlikavi ljudje.

J. Ribičič.

Socialna Matica.

Spisi Socialne Matice za l. 1913. izidejo konec tekočega poletja ali začetkom novega šolskega leta, in sicer:

1. Dr. Karl Slanc: Zadruga.
2. Dr. Ivan Žmavc: Ozdravljenje socialnega življenja.
3. Prof. Ferd. Seidl: Geološki izprehodi.
4. Dr. Fran Ilešič: Jugoslovansko vprašanje.
5. Dr. Ferd. plem. Šišič: Politiška zgodovina Hrvatov od l. 1867. do danes.

Poslednje imenovani spis izide v hrvaščini. Samo po sebi se razume, da dobe člani kakor pri Matici Slovenski in drugod običajno ta izdavanja za svojo članarino in jim ne bo treba spisov še posebe plačevati. To je potrebno omeniti, ker smo dobili nemalo vprašanj, je li se izdavanja plačujejo posebe poleg članarine.

Dotičniki, ki so plačali članarino za Prosvečno knjižnico, se smatrajo za člane Socialne Matice ter dobe njena izdavanja za to leto, ne da bi jim potreba še posebe plačevati udnino. To smo v dogovoru z založništvom Prosvečne knjižnice ukrenili, da naročniki tega podjetja, ki je zamrlo v kali, ne bodo oškodovani. — Doslej je priglašenih nad 300 članov, k tem se prišteje nad 150 dosedanjih naročnikov Pro-

naj se v Makedoniji organizirajo skupne znanstvene ekspedicije, ki bi naj brez vsake politične tendence, v zgolj znanstvenem interesu zbirale material za rešitev spornih etnografskih vprašanj o makedonskih Slovanih, bi se srbska akademija čisto gotovo ne odtegovala od tega skupnega znanstvenega dela.

Namesto tega pa bolgarska akademija poziva slovanske akademije, naj v imenu etnografske pravice, kakor jo specialno pojmujejo Bolgari, obsojijo političsko postopanje srbske vlade in srbskih oblasti.

Ne ozirajoč se na to, da govori bolgarska akademija o tem postopanju na podlagi nepotrjenih časnarskih in drugih poročil, se srbska kraljevska akademija omejuje na izjavo, da ne more biti naloga takšnih znanstvenih korporacij, kakršne so slovanske akademije, da bi presojale političsko postopanje kakršnekoli vlade, marveč, da so zvezo slovanskih akademij njeni ustanovitelji zamislili kot čisto znanstveno organizacijo, a ne kot nekako razsodišče, pred katerim bi se naj razpravljali spori med posameznimi slovanskimi državami.

Naše stališče o tem vprašanju je tako: o političnih vprašanjih naj razpravljajo in razsojajo politiki, znanstveniki in učenjaki pa se naj v te posle ne vmešavajo.

Kako si znajo na Koroškem pomagati!

V Klobasnici je šel jeseni minulega leta nadučitelj Zenkl v pokoj. Dež. šolski svet je namestil neko suplentijo ter razpisal nadučiteljsko mesto. Zahtevali so znanje slovenščine. Za mesto so prosili trije učitelji, med temi dva Slovence, ki imata izpit iz slovenščine. Ta dva bi morala priti torej v pošte — a pri enaki kvalifikaciji odločujejo službena leta. V tem slučaju bi bil torej imenovan Slovenec, ki ima izpit iz slovenščine in je tudi drugače sposobnejši zaradi svojega znanja v sadjarstvu.

To pa se ne sme zgoditi. Volksratova želja je, da nadučiteljem v Klobasnici postane šolski vodja J. Fleist iz Kasaz, ki je nemškutar, da bi pomagal na noge obnemogliemu nemškutarstvu. Ker pa ta nima izpita, bi ne mogel priti v pošte. Da se pa vendarle ukrene nekako, se je sklenilo imenovanje nadučitelja zavleči tako dolgo, dokler Fleist ne napravi izpita iz slovenščine, kar se zgodi prej ko ne v jeseni.

Mi pa smo radovedni, kdaj bo konec teh nekektnosti in krivičnosti, in kdaj nehata deželni šolski svet in dež. šolski nadzornik Benda biti dninarja »Volksrata«?

Dokler bomo imeli tako vlado in tako svoje parlamentarno zastopstvo na Dunaju — nikoli!

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Jubilejski koncert naše »Zaveze«.

Skupna pevska vaja za jubilejski koncert se je vršila na binkoštni torek v pevski dvorani »Glasbene Matice« v Ljubljani. Pevska vaja je trajala jutraj od 9. do 12. ure, popoldne pa od 2. do 4. ure. K sodelovanju jubilejskega koncerta se je prijavilo 30 sopranov, 20 altov, 30 tenorjev in 60 basov. Je to sicer lep pevski zbor, a za ogromno in skrbno delo, ki ga je imel koncertni odsek, še davno zlasti število sopranov in altov ne odgovarja bogatemu pevskemu materialu, ki ga ima učiteljstvo v svojih stanovskih vrstah po

vseh slovenskih pokrajinah. Od vseh 140 priglasev se je udeležilo pevske vaje 82 pevk in pevcev. Nekateri priglaseci s Štajerskega so opravičili svojo odsotnost, ker so imeli ta dan že pouk. Istotako se je vzelo na znanje opravičenje Tržičanov, ker so imeli prav tedaj v Trstu nekateri mnogo opravlja ob priliki koncerta ljubljanske »Glasbene Matice«, vrh tega bi jih vožnja k naši skupni pevski vaji vendarle preveč stala.

Binkoštna pevska vaja je uspela nad vse pričakovanje prav dobro. Pevovodstvo je v srečnih rokah večjega in neutrudljivega ljubljanskega učitelja Frana Marolta. Večina je prestrudrala vse skladbe, ki so določene za koncert, prav natančno že doma. Koroške in slovenske narodne pesmi so se pele po navodilu sestavilcev O. Deva in J. Žirovnika; navzoča skladatelja E. Adamič in F. Juvanec pa sta izrekla na željo pevovodje svoje strokovnjaško mnenje, kako naj bi se proizvajali njih skladbi.

Za jubilejski koncert je obljubila svoje sodelovanje odlična koncertna pevka gospa Mira Costapera-Devova iz Trsta, naša bivša koleginja. Pogajanja pa se vrše ravnokar z dvema gospodoma, da prevzameta solo točki na klavirju, oziroma na goslih. Najkasneje do 15. julija t. l. dopolnijo vsi ti sodelovalci natančen vzpored proizvajajočih skladb.

Okrajni društveni predstavniki in pevovodje naj poskrbe, da bo v vsakem okraju do koncertnega nastopa vsaj še po ena okrajna pevska vaja. Kjer pa je v enem okraju premalo glasov, tam naj se združita k taki pevski vaji po dva okraja.

Vsi priglaseci pevci in pevke, ki reflektirajo ob jubilejskih dneh na pristo stanovanje, ga dobe brezplačno po posredovanju pevskega odseka, za kar se je treba zgledati reflektantom najkasneje do 1. avgusta t. l.

Na željo pevskega odseka se je prelozilo jubilejsko zborovanje na 6. in 7. september. V mesecu avgustu so navadno ljubljanci na letoviščih, avgustovo vroče vreme pa neugodno vpliva tako na pevce, kakor na dober obisk občinstva.

Koncert se vrši neprekinjeno v Ljubljani v »Narodnem domu« dne 6. septembra ob 8. uri zvečer. Generalna pevska vaja se vrši isti dan dopoldne od 9. do 11. ure, popoldne pa od 2. do 3. ure.

Pevke naj pridejo h koncertu po možnosti v belih, pevci pa v črnih oblekah.

Pevk v mešanem zboru je na vsak način premalo. Če ve kdo za kakšno sopranistino ali altistino, ki se h koncertnemu sodelovanju še ni prijavila, naj jo pregovori, naj se nemudoma priklasi.

Vsi oni pevci in pevke, ki so kakorkoli zadržani priti h koncertu, pa so dobili note v naštudiranje skladb, naj doposlane jim note čimprej vrnejo glavnemu pevovodji Franu Maroltu, učitelju v Ljubljani (Mestni trg).

Važnejše stvari ali morebitne izpremembe v koncertnem programu se bodo objavljale v »Učit. Tovarišu«, na kar se zlasti pevke in pevce že sedaj opozarja!

Pevski odsek.

Kranjsko.

Občni zbor učiteljskega društva za Radoviški okraj se vrši dne 21. t. m. ob 3. uri popoldne na Jesenicah restavracija Schrey. — K obilni udeležbi vabi odbor.

Društvo učiteljev in šolskih prijateljev za okraj logaški je zborovalo dne 5. junija t. l. na Blokah. Dasi leži ta kraj prav na periferiji našega šolskega okraja, vendar je bil letošnji občni zbor tako številno obiskan, kot že leta in leta ne. To zborovanje je zopet pokazalo, da vkljub vsemu pritisku in preganjanju ne klone napredno učiteljstvo tilnika, in tako je

Tem potom prosimo vse one poverjenike, ki nam doslej še niso poslali nobenega poročila o svojem delovanju in o nabranih članih, da to nemudoma store.

Istotako prosimo poverjenike, da nam blagovolijo naznaniti za važnejše kraje, kjer še nismo zastopani, pripravne agilne osebe, ki bi prevzele naše poverništvo.

Knjižni program za leto 1914. bo priobčen poverjenikom, še preden izide letošnje izdaje. Vsekakor pa opozarjamo že sedaj, da bo knjižni program za prihodnje leto že daleč nadkriljeval sedanjega začetniškega ter da bo pričel ureničevati že dolgo gojeno željo slovenskega razumnštva po čitavi znanstvene vsebine, zlasti gospodarske, sociološke, znanstveno-politiške, filozofske itd.

Člani Socialne Matice dobe 20% popust pri naročninah »Vede«, i. s. tako, da se računa popust vsem, ki se naroči na »Vedo« od 1. majnika naprej, in z novim letom vsem članom Socialne Matice brez izjeme.

Poverjeniki z nad 10 člani so članarine oproščeni.

Odbor Socialne Matice.

prav! Čim huje bo pokal klerikalni bič po naših hrbtih, tem tesneje se oklepajmo svoje organizacije! Le v sebi samem in med svojimi iščimo rešitve in spasa — pa nikjer drugod! — Na zborovanju je predaval tovariš Miha Kabaj iz Begunj o temi: »Umno čebelarstvo važna panoga kmetijstva.« Njegov strokovnjaški referat je bil vseskozi podučen in zanimiv. Hvala mu za njegovo požrtvovalnost.

Izvolil se je stari odbor, samo namesto odstopivšega tov. Schullerja je bil izvoljen tov. Jug iz Blok. Delegatom so bili izvoljeni sledeči tovariši, oziroma tovarišice: Karel Stravs iz Hotedršice, Pavel Podobnikar iz Rovt, Leopold Punčuh iz Gor. Logatca, Mirko Fegic iz Plavnice, Adolf Harmelj iz Cerknice, Stenovec Ivan od Sv. Vida nad Cerknico, Sušteršič Marija od sv. Duha nad Blokami.

Nato je predsednik tov. Punčuh zaključil lepo uspešno zborovanje, poudarjal joč važnost stanovske organizacije. Z veseljem smo vzeli na znanje njegovo izjavo, da društvo ne peša, temveč raste in cvete. Naše vrste se čistijo — največji rogovileži so presedlali, v društvu pa ostajajo sami kristal-značaji, ki vkljub vsem viharjem vztrajajo.

Skupno kosilo smo imeli pri g. Modicu v Novi vasi. Bili smo izredno, dobro postreženi, za kar bodi velespoštovani rodovini izrečena najtoplejša zahvala. Tudi smo dolžni hvalje tov. Jugu, saj je največ njegova zasluga, da smo imeli toliko užitka od tega dne. Vračali smo se proti večeru vsak na svoj dom s sladko zavestjo, da smo storili svojo sveto dolžnost. Mimogrede bodi omenjeno, da se nam je izgubil na poti od Rakeka proti Blokam en tovariš. Vse iskanje je bilo zaman. Tudi na Blokah ga ni bilo. Bog ve, če ni kam zašel!

Štajersko.

Konjiško učiteljsko društvo je prvotno nameravalo tokratno zborovanje združiti s kakim izletom, a z ozirom na važnost zborovanja in zaradi tega želeče polnoštevilne udeležbe se je izlet opustil ter se je dne 5. junija t. l. zborovalo v središču okraja — v Konjicah. — Kakor že po navadi, je bila udeležba tudi tokrat hvalevredna. — Po predsedniškem pozdravu ter prečitani in odobrenju zadnjega zapisnika je predsednik Schell natanko poročal o dne 12. m. m. se vršecem delegacijskem zborovanju Zveze v Celju. V zadevi akcije za izboljšanje naših gmojnih razmer se je v konj. učit. društvu izprožilo več predlogov, od katerih so se nekateri zaradi nujnosti poslali naravnost vsem spodnještajerskim učiteljskim društvom, drugi so se predložili v obravnavo delegacijskemu zborovanju Zveze; zaradi teh predlogov pa je neupravičeno sumničiti, da izhajajo zahrbtni napadi na Zvezo od kakega člana konj. učit. društva in lahko z mirno vestjo izjavljamo, da ne izvirajo ti napadi od tod. — Kot delegata za letošnje glavno skupščino Zaveze, ki se vrši 6. in 7. septembra t. l. v Ljubljani, sta bila izvoljena tovariša Schell in Keržič, kot namestnik pa Golež. — Nadaljni pogovori so se tikali okrajne učiteljske konference v Konjicah. — Povabilu za pristop konj. kmetijskih podružnic se je odzvalo 20 tovarišev. — Sklenilo se je zbrati gradivo za domoznanstvo konjiškega okraja, k čemer naj pripomore učiteljstvo vsake šole za svoj okoliš in če mogoče, bo se spravila ta tema prihodnje leto na dnevni red okrajne učiteljske konference. Tovariš Bregant je priporočal sodelovanje učiteljstva pri planinskih društvi. Na predsednikovo vzbujbo se je pričelo z zbiranjem za okrajni učiteljski sklad, v kateri namen se je nabrala po zborovanju pri skupnem obedu v Narodnem domu precejšnja vsota. — Če ne prej, na veselo snidenje na prihodnji okrajni učiteljski konferenci!

F. B. Šaleško učit. društvo je zborovalo dne 1. junija t. l. v Šoštanju. Ta dan je priredilo semkaj Celjsko učit. društvo svoj majniški izlet, pa tudi nekaj tovarišev in tovarišic iz Vranskega in Slovenjgriškega učiteljskega društva je prihitelo v prijazni Šoštanj, kjer smo si po dolgem času segli veseli zopet v roke. Bil je to pravi bratski sestanek, ki nam ostane v prijetnem spominu. — Ob 10. uri dop. smo se podali v veliko dvorano pri Rajsterju, kjer je predsednik domačega učiteljskega društva, tov. Koropec, otvoril zborovanje, srčno pozdravil vse navzoče ter izrazil veselje nad lepo udeležbo. Z radostjo v srcu je poudarjal nadalje, da je zavela v zadnjem času med domačimi in sosednimi učiteljskimi društvi bratska vzajemnost in harmonija ter želi iskreno, da bi se ta bratska ljubav krepila med nami ter živela i v bodoče. — Nato je pozdravil še posebno g. ravnatelja H. Schreinerja, ki se je radevolje odzval našemu vabilu ter prišel predavat o temi: »Lažnost v ljudski šoli.« V dve uri trajajočem zanimivem in poljudnem govoru nam je gospod ravnatelj orisal laž ter njene vrste

in podal par sredstev, s katerimi jo zatiramo v šoli. Navzoči so poslušali z velikim zanimanjem. Da nam je gospod predavatelj govoril iz srca, je pričalo burno ploskanje ob sklepu govora. Tov. Koropec se mu je za njegovo požrtvovalnost in naklonjenost napram učit. društvom iskreno zahvalil ter želi, da bi ga še večkrat videli v naši sredini. — Po skupnem obedu v spodnji dvorani, smo priredili majhen izlet v bližnjo okolico. Razvila se je domača, živahna zabava, ki jo je posebno povečal naš humorist tov. Košutnik, s svojim šaljivim podajanjem.

Učiteljsko društvo za pol. okraj Ljutomer je imelo svoj izredni občni zbor v četrtek, dne 5. junija, v Radincih. Zbralo se je ob lepem vremenu 31 članov in dva gosta tov. Kovačec in gospa od Sv. Andraža. — Po obravnavi običajnega dnevnega reda smo poslušali predavanje gđc. Bernardove o njenem potovanju v Švico. Potopiši brez skioptikona so nevhvaležna naloga, ker ni lahko poslušalca tako zainteresirati, da za dlje časa pazljivo posluša in si stvarja primerne slike. Gđc. Bernardovi pa se je to imenitno posrečilo. Način opisovanja, lep jezik in — izrazito čitanje gđc. Zencovicheve — vse troje je sililo k pazljivemu poslušanju, in menda ni bilo nobenega, ki si ne bi bil želel gledati na lastne oči teh krasnih gorskih krajev in mest. S tem pa je bil dosežen namen predavanja. Zanimanja imamo dosti, volje tudi, treba nam je samo še — regulacije. Izraženi želji, naj se priobči referat v »Učit. Tov.« gđc. predavateljica gotovo rada ustreže. O delegacijskem zborovanju Zveze nam je poročal tov. A. Lah. Na dnevnem redu je bila nadalje točka: »Izpremembra pravil«. Izredni občni zbor je sklenil pridržati staro besedilo, vendar pa je tolmačiti preporno točko § 12. tako, da se sme sklicati občni zbor enkrat v letu, kadarkoli. Delegatom za Zavezino zborovanje so se volili tov. Tomažič iz Mavčič, namestnikom pa tov. Cvetko in Lah. Glede enotnega postopanja pri telovadbi, predlaga tov. Cvetko, da se naprosi tov. Velnarja, ki naj nam na enem prihodnjih zborovanj poroča o tem. Ker imamo uradno konferenco 9. avgusta, društvo v juliju ne bo zborovalo; sicer pa se je dalo odboru na prosto, sklicati po potrebi tudi v juliju zborovanje.

Slovenjebistrsko učiteljsko društvo je zborovalo dne 5. junija t. l. v Poličanah v lepo okrašenji šoli. Zbralo se je kaj lepo število članov in nekaj gostov. Prav prijazno pozdravi predsednik Jos. Sabati, predavatelja tov. Bl. Jurka, istotako tov. Jos. Dobnika, ko gosta, ki prihaja k nam s Ponikve, če le količkaj mu v to razmere pripuščajo. Le ta je prinesel s sabo pozdrave šmarsko-rogaškega učiteljstva. Istotako se prečita pozdrav, ki ga nam je poslalo konjiško učit. društvo. Njegovega nasvetu, da bodoče leto priredimo nekam svoje skupno izletno zborovanje, priidimo v polni meri. — Mariborskemu učit. društvu se k 40letnemu jubilejnemu slavlju brzozavnim potom čestita. — Vzame se na znanje, da sta pristopila društvu gospa M. Jankovič in tov. Bož. Gselman. Zavezi se k jubilejskemu slavlju dovoli prispevek v znesku 10 K. Reši se še nekaj drugih dopisov v njih smislu. — Na to poroča Blaž Jurko: »Izbira žene, velevažen trenotek v učiteljevem življenju.« Vsakomur se je naslov predavanja pač zdel malo čuden; če se pa pomisli važnost tega vprašanja s socialnega stališča, dobi stvar drugo lice. V gladkih verzih nam je predavatelj označil značaj soproge, gospe in žene; izjavjal, da spremi soproga moža do smrti, gospa do groba, žena pa s svojim spominom čez grob. Zato, učitelj, ne išči si soproge niti gospe; vzemi si ženo! Burno ploskanje je plačalo originalno predavanje.

Delegat Boštjan Krotky je poročal o Zvezinem zborovanju v Celju; delegatom Zavezi pa se je izvolil tov. Ljudevit Varl, učitelj v Poličanah; namestnikom pa Krotky Boštjan, učitelj istotam. — Predsednik izpodbuja, da naj se jubilejskega slavlja Zaveze udeleži naše učit. društvo v večjem številu in zaključijo lepo uspešno zborovanje z željo, da se na prihodnjem zborovanju, ki bo 1. četrtek v mesecu novembru, zopet snidemo polnoštevilno.

R.

Književnost in umetnost.

»Glasbena Matica« v Ljubljani javlja tem potom svojim članom, da so društvenikom namenjene muzikalije za leto 1912/13. izšle ravnokar v tisku. Društveniki dobijo letos za članarino 6 K dva zvezka slovenskih izvornih muzikalij. Prvi zvezek obsega na 19 tiskanih straneh jako lepe tri samospeve za sopran s spremljevanjem klavirja, ki jih je zložil Oskar Dev; Pastirica, Kangleica, Snegulčica. — Drugi zvezek, ki je namenjen slovenskim mladim goslarjem, pa na 11 straneh »Album 25 slovenskih narodnih za gosli prirejenih pesmi s spremljevanjem klavirja«. Delo

Šolske potrebščine Marija Tičar

vseh vrst priporočaj cenj. učiteljstvu in sl. šolskim vodstvom

trgovina s papirjem in galanterijo

Ljubljana, Sv. Petra cesta šte. 26

(nasproti „Zlate kaplje“.)

Zaloga Grubbauerjevih in Slatnarjevih zvezkov ter vseh priprav za obrtno-nadaljevalne šole.

Cene nizke!

Postrežba točna!

sta priredila vijolinska učitelja Žiga Polasek in Josip Vedral. Partituri drugega zvezka je priložen tudi vijolinski glas za igralca. — Cena za Deyove samospeve znaša za nečlane 5 K, za Album 25 pesmi za gosli pa 3 K, posamezni vijolinski glasovi se še posebe dobivajo po 30 v. Kdor pa pristopi kot član h Glasbeni Matici, dobi oba zvezka za članarino 6 K. Razpošiljanje muzikalij dosedanjim članom se te dni prične ljubljanskim članom po društvenem slugi, izvenljubljanskim pa po poverjenikih v kraje, kjer obstoje, kjer pa poverjenikov ni na osebni naslov po pošti. Za leto 1913/14. se nameravajo izdati »Zlata kangleška« dr. A. Schwaba, »Slovenske koroške narodne pesmi«, ki jih je nabral g. Zdravko Šusteršič, in še druge muzikalije, o katerih bo odbor »Glasbene Matice« v kratkem sklepal. Odbor »Glasbene Matice« prosi, da ostanejo vsi dosedanjí člani društva zvesti, vabi pa gostoljubne Slovence sploh, da pristopijo h »Glasbeni Matici« kot podporni člani. Prijave se pošiljajo »Glasbeni Matici« lahko po dopisnici. Želeti je, da bi vsi glasboljubni Slovenci pristopili kot člani h »Glasbeni Matici« in z letno članarino 6 K podpirali kulturno delovanje »Glasbene Matice«.

Politiški pregled.

* **Za bosanske izseljence Mohamedance štotosočaki.** Kako dobra je avstrijska vlada, kako mehko srce ima in kako dobrohotno se odpira njena možnja zlatnikov in jih trosi kot zlat dež — toda ne za svoje narode, ne za narode slovenske, ki so Avstriji največja opora — marveč za one Mohamedance, ki so za aneksije Bosne iz mržnje do Avstrije pobegnili in se naselili v nekdanjih turških pokrajinah, katere so sedaj rešili večstoletnega robstva slovanski balkanski junaki. Avstrija uvaža te Mohamedance zopet v Bosno na svoje stroške in dobrohotno jim deli velikanska ozemlja v Bosni in Hercegovini. Mohamedanci se bodo ševeda sedaj prelevili, pozabili bodo mržnjo do Avstrije, postali bodo vneti njeni prijatelji, toda sovrastvo do Slovanov jih bo dovedlo na pot, da bodo uspešno orožje vlade proti Slovanu. Sto in sto tisočakov je darovala in žrtvovala Avstrija za te begune turškega polumeseca in v nemških listih se ji poje tudi velika slava. Res, ginljivo je to dobrosrčje, toda za njim se skriva prijateljstvo do Mahomedancev in odpor in sovrastvo do Slovanov. V tem oziru so Nemci mojstri nad Italijani.

* **Naučni odsek** je sprejel Glöcklov predlog, po katerem naj bi se definitivni okrajni šolski nadzorniki uvrstili po 7. letih v VIII., po 10. letih pa v VII. činovni razred. Poročevalec Kasper je nato izjavil, da kot poročevalec odstopi, ker se s tem sklepom onemogoči cela postava, ker temu sklepu vlada ne bi pritrdila.

* **Pogubne posledice mobilizacije.** »Riječke Novine« poročajo, da so v Sarajevu rezervisti poizkušali štrajkati. So glasno se poročajo, da z rezervisti silno grdo postopajo. Po Dalmaciji so cele vasi brez moških, polja pa neobdelana. Odehruhi zahtevajo po 50 do 100 odstotkov! Rezervisti, ki se bodo vrnili, se izsele v Ameriko. Cela sela se okužujejo s spolnimi boleznimi.

* **Nova verska dogma?** Liberalni »Corriere della Sera« poroča, da proglasi papež 15. avgusta za dogmo nauk katoliške cerkve o Marijinem vnebovzetju.

Obrambni vestnik.

** **Brošuro »Dejanja govore« zatajujejo!** Pod tem naslovom piše torkov »Slovenec« doslovno: »Dež. poslanec Gangl je bil prevzel nalogo, da zbere gradivo za brošuro, ki je izšla pod naslovom »Dejanja govore«. — Glavno besedo imajo v tej brošuri, obsebi umljivo — učitelji, stebri liberalcev, kakor Žerovnik, Grmek in tem podobni. Vmes so prišli pa tudi nekateri, ki že sedaj obžalujejo, da so bili speljani na led. Tozadevno izjavo nam je poslala gospa Pikl, učiteljica v Zalogu, ki obžaluje, da jo je doletela nesreča, da je v tej brošuri in pravi, da bi bilo za učiteljstvo boljše — manj zabavljanja in psovki napram deželnemu odboru, Gangl, Žerovnik, Grmek bodo z brošuro kmalu ostali doma.« — Tej »Slovenčev« trditvi nasproti konstatujemo, da je poslala ga. Piklova — kakor vsi drugi — svoje po-

datke popolnoma prostovoljno, želeč obenem obilo uspeha! — Ako kdo sedaj kaj »obžaluje«, to na stvari prav nič ne izpremeni, ampak je le dokaz — novega pritiska, novega terorizma, izvajanega na nesrečne ljudi! Tiste, ki se jih to tiče, naj bo sram v dno duše! Ali pa nam klerikalci morda zbirajo gradivo za novo brošuro? — Sicer pa ni v brošuri nobenega zabavljanja in nobenih psovki; priobčena so gola dejstva. Ko bi ne bilo tako, bi nam brošuro **konfiscirali**. V tem slučaju bi res ostali z njo doma. Sedaj je pa nimamo doma nič več. 25.000 slovenskih izvodov je šlo med svet, sedaj pojde še nemški in češki prevod. Od vsakega jezika pojde po en izvod celo v Najvišjo kabineto pisarni; kam so šli in kam pojdejo vsi drugi, to bomo svoječasno povedali, ali pa bodo povedali tisti, ki so jih in jih še bodo prejeli. Klerikalni Cerberus naj torej s svojo jezo ostane za lastnim pragom — našim korakom, ki smo jih in jih še bomo storili v obrambo svojih pravic, svoje časti in svoje eksistence, ne bo križal ceste, ki se sedaj razpleta na vse strani, koder bijejo poštena, človeška srca!

Kranjske vesti.

—r— **Umrli** je v Ljubljani gospa Cecilija Sadarjeva, roj. Krekova, soproga mestnega učitelja Adolfa Sadarja, stara 47 let. Mestnemu učitelju Matiji Janežiču je umrla nadepolna hčerka Jožica, stara komaj 19 let. — Obema rodovinom naša sožalje!

—r— **Iz seje deželnega šolskega sveta** pripoveduje »Slovenski Narod« znamenit pripetljaj, ki kriči o korupciji naše klerikalne stranke: »V tej velevažni korporaciji je sedaj sedem zastopnikov S. L. S. Ti ljudje imajo v deželnem šolskem svetu svojo večino in v pest se smejejo vsakeum drugemu, posebno pa vladi. V vrhovni deželni šolski oblasti je vlada prava ničla, in le tako slabotni zastopniki vlade, kot je baron Schwarz v deželi, je mogel osrednji vladi v sankcijo priporočati zakonski nestvor, s kojim se je vlada sama obglavila v našem deželnem šolskem svetu! Ali to naj baron Schwarz in centralna vlada med sabo uredita kakor jima drago. — Že naprej pa se je moralo vedeti, da bodo klerikalci uganjali v deželnem šolskem svetu strahovlado, in da bodo vse pravice s svojimi farškimi kanoni pomendrali. In tako se tudi godi: vlada pa trepeta ob strani kot z vodo polit koder. Značilen v tem oziru je slučaj odajanja služb na šoli v Sp. Šiški. Bilo je razpisano mesto, za katero je prosil edin kompetent g. M. Mož najboljše kvalifikacije, z odličnim izpitom in z izbornimi učnimi uspehi. Na vse pretege ga je priporočal deželni šolski nadzornik. V nadzornikovo besedilo pa se je vtaknil dr. Lampe ter oblastno spregovoril: »Tega ne bomo imenovali, ta je Sokol!« In to pred zbranim deželnim šolskim svetom, očitno in brez sramu! No, pa kdaj je bilo še cigana sram? — Prosilec ni bil imenovan — ker je Sokol, ker je član postavno dovoljenega društva. Katoliški duhovniki — med njimi dr. Lampe — so poštenemu možu požrli vsakdanji kruh, ker telovadi v društvu, katero ni vseh spridenemu deželnemu odboru. To je krivica in korupcija, ki smrdi do neba, a vzlic temu ne opažamo nikjer tistega velikega razburjenja, kot smo ga pričakovali. Tako svinjarijo je treba visoko na steno pribiti, da bo zasmrdela na vse strani.«

—r— **Iz seje c. kr. deželnega šolskega sveta.** Na ljudskih šolah so bili imenovani: Amalija Sever za učiteljico na Dobrovi, Marija Zakrajšek za učiteljico v Metliki, Ivan Primožič za nadučitelja v Mekinjah, Friderik Kosin za učitelja v Gorenjem jezeru, Anton Krištof za učitelja v Radomljah, Gabriela Šimenc za učiteljico v Zalogu, Avgusta Klančar za nadučiteljico in Angela Kenda za učiteljico v Kamniku, Adam Draksler za učitelja v Planini (okraj Črnomelj), Felicitas Poljšak in Julijana Luschützky za učiteljici v Suhorju, Iv. Cerar za nadučitelja v Črnučah, Pavel Kunaver in Franc Lončar za učitelja na osemrazredni deški šoli v Sp. Šiški, Marija Vider in Milena Vencajz za učiteljici na osemrazredni dekliški šoli v Sp. Šiški, Friderik Dermelj za nadučitelja v Višnji gori, Terezija Furlan za učiteljico v Šmartnem pri Litiji, Marija Hirschmann za učiteljico v Horjulu, Josip Ambrožič za učitelja na I. mestni deški šoli

v Ljubljani. Na osemrazredni deški šoli v Sp. Šiški je bilo razpisanih 5 mest. Nezasedena mesta se še enkrat razpišejo, in sicer 1 mesto za izključno moške, ostali dve mesti pa s kompetenčno pravico za moške in ženske. Na ljudski šoli na Viču se sistemizira mesto veroučitelja. V Malem Slatniku se ustanovi dvorazredna ljudska šola. Trorazredna šola v Planini pri Logatcu se razširi v štirirazredno ljudsko šolo. Ustanovi se dvorazredna ljudska šola v Stranjah. Sprejme se predlog, da je podeliti naslov profesorja pravim učiteljem na mestnem dekliškem liceju: Ivan Mlakar, dr. Pavel Grošelj, dr. Pavel Pestotnik, dr. Ivan Pretnar, dr. Rudolf Molč in Josip Brce. Sprejme se predlog, da je pomakniti v VIII. činovni razred srednješolske profesorje: Josip Bučar, Martin Majcen, Makso Pirnat, Josip Reiser, Bogumil Remec, dr. Henrik Svoboda.

—r— **C. kr. okrajni šolski svet za kranjski šolski okraj** se je na podlagi § 23. zakona z dne 23. oktobra 1912, dež. zak. št. 66, nanovo ustanovil in obstoji iz sledečih članov: 1. predsednik: c. kr. okrajni glavar v Kranju, odnosno njegov namestnik v uradnem vodstvu političkega okrajnega oblastva. 2. od knezoškofijskega ordinarijata imenovan duhovnik: dekan Anton Koblar v Kranju; njegov namestnik Alojzij Šarc, župnik v Šmartnem. 3. Veščaka-učitelja: Vilibald Rus, učitelj v Kranju, Franc Luznar, nadučitelj na Primskovem; namestnika: Karol Završnik, uč. v Dupljah, Lovro Perko, nadučitelj v Poljanah. 4. Zastopniki občin: a) za sodni okraj kranjski: Blaž Zabret, župan v Predoslju; njegov namestnik Anton Koritnik župan v Cerkljah; b) za sodni okraj škofjeloški: Matija Mrak, dekan v Stari Loki; namestnik: Franc Uršič, župan na Trati; c) za sodni okraj trziški: Josip Potokar, župnik v Trziču; namestnik: Josip Ahačič, posestnik v Steničnem, št. 6; 5. Zastopnika deželnega odbora: Dr. Ivan Hubad, okrožni zdravnik v Škofiji Loki, Janez Brodar, posestnik v Hrastju pri Kranju; namestnika: Avgustin Šinkovec, župnik v Škofiji Loki, Iv. Kumer, posestnik v Kranju. 6. Okrajna šolska nadzornika: Karel Simon, v Kranju, dr. Henrik Svoboda, v Ljubljani.

—r— **Strel v šoli.** Šestošolec I. državne gimnazije Jožef Ferjančič je prinesel nabasan samokres v šolo in ga pokazal svojemu sošolcu Anton Bataglju, ki ga je ravedno ogledoval. Nakrat se je pet minut pred poukom, samokres izprožil, in krogla je Bataglja zadela v levo nogo pod kolonom. Ranjenega Bataglja so prepeljali v deželno bolnišnico.

Štajerske vesti.

—š— **Za vročinske počitnice**, prosti popoldnevi, po kmetih je čuti vedno več glasov iz krogov naših pedagogov. Pa kaj bi ne? Saj se ponajveč najde na deželi šole z razredi, v katerih sedi 80—120, časih tudi še več otrok. Da v časih vročine, kot smo jo imeli zadnji dni, ni mogoče poučevati s povoljnim uspehom, se pač razume. Tozadevne izpremembe bi bile gotovo dobro došle.

—š— **Nemška kultura.** Iz Gradca poročajo o nekem dogodku, ki kaže nemško kulturo zopet v jako lepi luči. Trije dijaki in en poštni praktikant so ponoči počakali nekega njim neljubega študenta medicine. Ko so trčili z njim skupaj, so planili nanj in ga prav krvavo pretepli. Prebili so mu zgornjo ustnico in čeljust in mu izbili en zob, tako da so ga težko ranjenega morali prenesti v bolnišnico. Ako se stepe kje preprosti kmetiški slovenski fantje, nemško časopisje kar nori in skače od veselja, sedaj pa so lepo tiho, ker so pokazali njih izobraženci — nemško kulturo.

Goriške vesti.

—g— **Tiranske razmere v tolminskem šolskem okraju.** Dolgo, dolgo smo čakali, da so nam pričeli pošiljati plačo potom čekovnega računa. Bili smo deležni te milosti s 1. januarjem t. l., a menim, da si zdaj gotovo želi slednji tolminski učitelj, da bi bilo ostalo pri starem — da bi prejel svojo plačo na davkarji. — Zdaj je namreč že drugi mesec, ko sem moral prvega žele študirati, kdaj mi bodo poslali dobro prislužene krone. Prejšnji mesec

sem prejel plačo tretjega, a danes smo že četrtega junija, o plači pa ni ne duha ne sluha! Kaj naj delajo oni učitelji-očetje, ki imajo svoje otroke v mestu v šoli? Kje na dobijo prvega denar, da ga pošljejo svojim otrokom za stanovanje in hrano? Ali naj si ga izposodijo, ko bi pa morali svojega dobiti?! — Prosimo slavni c. kr. okrajni šolski svet, da bi temu odpomogel ter doposlal učiteljem plače pravočasno!

—g— **Obrtna nadaljevalna šola v Ajdovščini** je sklenila svoje tretje šol. leto v nedeljo, dne 1. junija, z običajno razstavo pismenih izdelkov vseh obrtnih učencev. Pri zaključitvi se je zbralo precej domačih obrtnikov ter uence, ki jih je pozdravil gospod župan Kovač kot predsednik šol. odbora obrtne nadaljevalne šole. Poročilo o šolskem letu 1912/13. pa je podal vodja šole tov. Pavel Plesničar. Iz tega posnemamo, da je obiskovalo šolo 25 učencev in to 7 čevljarjev, 3 mizarjev, 2 krojača, 4 ključavničarji, 1 zidar, 1 pek in 7 trgovskih učencev. Vspeh je bil povoljen. S prihodnjim šolskim letom se otvorita I. in II. razred ter se bo sprejelo v šolo tudi ženski naraščaj.

—g— **Vzpored šolske slavnosti pri Sv. Križu.** 1. Gregorčič: »Mojim slavicem«, deklamacija. 2. Pozdrav. 3. Aljaž: »Šolski mladini«, troglasen zbor. 4. Gregorčič: »Oljki«, deklamacija. 5. Stritar: »Oba junaka«, prizor spetjem. 6. Mara Gregoričeva: »Čista vest«, igra. 7. Stritar: »Stari oglar«, deklamacija. 8. Volarič: »Divja rožica«, dvoglasen zbor. 9. * * * »Slepec«, prizor. 10. * * * »Fantje od farske«, nastop s petjem. — Odmor. — 11. Kosi: »Kosova gostija, spevoigra. 12. Volc: »Osulo vejam se je cvetje«, deklamacija. 13. Ruska narodna: »Sarašan«, prizor s petjem. 14. * * * »Boj se mešetarjev!«, igra. 15. Narodna: »Sirota«, prizor s petjem. 16. Stritar: »Vinska trta« in »Čuden gost«, deklamaciji. 17. Mara Gregoričeva: »Cvetličarica, mlekarica, krušarica«, nastop s petjem. 18. * * * »Urban iz Ribnice«, prizor s petjem. 19. Parma: »Mladi vojaki«, nastop s petjem. 20. Telovadba: a) proste vaje s palicami, b) igre. Pevske točke se proizvajajo s spremljevanjem klavirja.

—g— **Za mladino v Gorici.** Poročajo nam: Prihodnje šolsko leto otvorijo v Gorici slovensko sirotišče. Obenem otvorijo slovenski dekliški zavod za učenke in dijakinje, ki obiskujejo slovenske šole v Gorici. Zavod bodo vodile šolske sestre.

—g— **Zaradi nemoralnega ravnanja** z otroki je bil aretiran neki Anton Humer s Tolminskega.

—g— **50letnico zrelostnega izpita** so praznovali v Sesljanu sledeči gospodje: Monsgr. Ivan Kolavčič, dvorna svetnika Matija Trnovc in Franc Canevari, višje deželnosodni svetnik Franc Kodrič, deželnosodni svetnik Henrik Krušič in učitelj v pokoju Josip Toroš.

—g— **Obrtno-nadaljevalna šola v Mirnu** je imela minolo nedeljo zaključek šolskega leta. Ob tej priliki se je zbralo v šolski dvorani obilo število domačega in drugega občinstva. Po pozdravnem govoru predsednika kuratorija župana Petra Uršiča je orisal važnost in namen obrtno-nadaljevalne šole voditelj šole Anton Ferlat ter pri tem podal sledeče poročilo: V I. razred je bilo vpisanih 26, v II. razred pa 20 učencev. V obeh razredih je bilo skupno: čevljarjev 29, zidarjev 5, mizarjev 4, krojačev 1, strojarjev 5, ključavničarjev 2. Kakor vsako leto tako je bilo tudi letos na razstavi razstavljenih lepo število jako lepih in čednih izdelkov.

—g— **Sklep šolskega leta na ljudskih šolah v Gorici** bo dne 28. t. m. Na srednjih šolah v Gorici pa 5. julija.

—g— **Okrajna učiteljska konferenca** v Gorici bo dne 30. t. m. v telovadnici ženskega učiteljišča.

—g— **Učiteljske vesti.** Ker je učitelj v Biljah Drofenik obolel, ga začasno suplira okrajni učitelj Anton Mungerli. — Nadučitelj v Zaloščah Iv. Golja je dobil začasni dopust. Suplira ga okrajni učitelj Franc Martinc. — Umrlega učitelja v Levpi Hojaka suplira Anica Mungerlijeva.

—g— **S Krasa na Goriškem** nam pišejo: Dne 4. junija t. l. se je zbralo učiteljsko sežanskega okrajnega glavarstva k letni okrajni učiteljski konferenci, ki se je vršila v šolskem poslopju v Dutovljah. Predsednik, c. kr. okrajni šolski nadzornik M. Kante, otvoril nekaj minut po 9. uri konferenco ter pozdravi navzoče učiteljsvo in dutovljanskega in tomajškega žu-

pana, ki sta prišla h konferenci kot gosta. Ker ni mogel c. kr. okrajni glavar zaradi mnogih uradnih poslov posetiti konference nas je dal po gospodu predsedniku naj-srčneje pozdraviti. Istotako sta se opravičila neka druga dva odlična gospoda. Gospod predsednik se spomni v vznesenih besedah umrlih tovarišev Trampuža in Praprotnika, nadučitelja v pokoji. Prav tako se spomni v svojem govoru pred kratkim preminulih bivših udov okrajnega šol. sveta in prijateljev učiteljstva, t. i. A. Muhe, I. Ravbarja in Kocjana. Učiteljstvo se dvigne ganjeno raz sedeže in kliče pokojnim: Slava njih spominu! Dutovljanski župan pozdravi navzoče učiteljstvo, želeč mu obilo uspehov na zborovanju. Namestnikom predsednika je bil imenovan tov. Tomšič, nabrežinski nadučitelj, zapisnikarjema si pa učiteljstvo izvoli tovariša Pečka in Caharijo. V svojem poročilu se je gospod nadzornik izrekel pohvalno, zakaj učiteljstvo sežanskega okraja si vestno prizadeva izpolniti važno svoj nalog. Referat tov. Hreščaka: »V koliko se dajo reformna stremjenja risanja uveljaviti v naših šolah« je bil kaj dobro premišljen in izdelan. Navzoči so besedo za besedo z največjo pazljivostjo poslušali ter tudi ob koncu govornika z aplavzom pohvalili. Potem je prišlo poročilo ravnatelja Berginca in tovariša Pahorja o okrajnih učiteljski knjižnici. Opol-dne je šlo učiteljstvo k skupnemu obedu v gostilnico g. Ukmarja. Ob dveh popoldne se je konferenca nadaljevala. Tovariš Ravbar nam je podal »Nekaj misli o metodi in načrtih za pouk petja v naših šolah«. Nato je poročal tov. Kosovel, nadučitelj tomajski, o učni snovi iz petja. Poročilo je bilo sprejeto s pohvalo vsega navzočega učiteljstva. Končno si izprosi besedo tovariš A. Fakin. V vznešenem govoru opiše težave svojega 40letnega službovanja ter se v srce segajočimi besedami poslovi od stanovskih tovarišev, preden gre v zasluženi pokoj. Gospod nadzornik želi osivelemu, zaslužnemu nadučitelju, da bi še mnogo srečnih in veselih let užival trdo prislužno pokojnino. — Ko je bil dnevni red končan, zahvali gospod predsednik navzoče na vztrajnosti in obilni udeležbi na razgovorih in sklene konferenco ob 4. popoldne. Tov. Tomšič zahvali v imenu vsega učiteljstva gospoda predsednika na izbornem vodstvu konference in za podeljene nasvete.

Tržaške vesti.

—t— **Zavedne slovenske učenke.** Laški plakaterji so hoteli v soboto nalepiti na slovensko šolo v Trstu sramotilen lepak proti Slovencem. Slučajno je prišlo mimo več slovenskih učenek, ki so lepak strgale s slovenske šole, češ, da Lahi nimajo pravice lepiti svojih lepakov, še najmanj pa tako sramotilnih na zasebno slovensko last. Plakaterji so odšli, ne da bi izvršili svojega zlobnega namena. Medtem se je nabralo okolo odločnih slovenskih deklic kakih 100 laških pobalnikov, ki so deklice dejansko napadli. Deklice so zbežale v šolo, laški pobalini so drli za njimi celo v vežo, kjer pa jih je neljubo sprejel šolski sluga z metlo in jih napodil.

—t— **Obrtna šola v Trstu.** Lahi imajo obrtne šole v Trstu, imajo jih tudi Nemci, le Slovenci, ki tako krvavo potrebujejo svojo obrtno šolo, je vkljub nešte-tim spomenicam in prošnjam še vedno nimajo. Slovenstvo, posebno delavstvo, je zaradi tega silno ogorčeno in smatra tako zatiranje napredka slovenskega življa za naravnost nesramno. Slovenci prirede za-radi tega v kratkem protestni shod, in si-cer na Velikem trgu pred namestnikovo palačo, da tam dvignejo svoj glas in za-htevajo svoje pravice, ki se jim tako nesramno kratijo.

—t— **Odbor »Slovenske obrtne nada-lejalne šole v Trstu«** se iskreno zahva-ljuje gospodom pekovskim mojstrom v Tr-stu za znesek 162 K, ki so ga izročili po svojem zastopniku g. Vinku Škerku kot čisti dobiček letošnjega v korist naši »Slo-venski obrtno-nadaljevalni šoli« prireje-nega plesa! — Slava zavednim pekovskim mojstrom! Upamo, da bodo v prihodnjem šolskem letu tudi mojstri drugih obrti, ki so imeli koncem letošnjega šolskega leta na »Slovenski obrtno-nadaljevalni šoli« 28 svojih vajencev, posvečevali tej prepo-trebni šoli svoje dobrohotno zanimanje.

Istrske vesti.

—i— **Učiteljskišniki iz Kastva** so po-setili Gorico, iz Gorice so odšli na Bled in v Ljubljano in od tam zopet domov. Pozdravni včer je bil pri Jeleni v Gorici. Koncert so priredili goriški učiteljskišniki. Prišlo je precej občinstva.

—i— **Dijaki VIII. razreda c. kr. gim-nazije v Pazinu** so priredili v soboto, dne 7. t. m., ob 8. in pol zvečer koncert s predstavo v dvorani »Narodnega doma« na korist »Dijaškega podporn. društva«.

—i— **Družba sv. Cirila in Metoda za Istro** je imela skupščino 8. t. m. v Krša-nu. Skupni dohodek je v preteklem po-slovnem letu znašal 225.000 K, v tem pa je všteta vsota 70.000 K, ki jo daje vlada za vzdrževanje Šol v Pulju, Čresu in Lošinju. Da ni bilo te vsote, bi dru-štveni dohodki znašali za 20.000 kron manj kot lani. Družba vzdržuje 55 hrva-ških šol s 75 učnimi osebami. Preteklo leto je družba otvorila osem novih šol z 12 učnimi osebami.

—i— **Novo italijansko politično dru-štvo v Istri.** Dne 1. junija so imeli v Po-reču shod pristaši nove laške politične struje. Ustanovili so novo politično dru-tvo »Unione Nazionale« (Narodna zveza) ter mu izvolili odbor. Predsednik mu je znani »prijatelj« Hrvatov in Slovencev, dr. Felice Bennati iz Kopra, podpredsed-nika za dr. Jakob Amoroso iz Poreča in dr. Kozma Albanese iz Pulja. V odboru so nadalje: Livij Benardelli iz Rovinja, dr. A. Corazza iz Motovuna, dr. Franco Dapas iz Vrsara, Italo de Franceschi iz Umaga, Italo Gabrieli iz Pirana in Viktor Mrach iz Pazina. Sami ljudje, s katerimi je vsaka narodna sprava v Istri nemogoča!

Koroške vesti.

—k— **Pačenje slovenskih krajevnih imen.** Koroški Nemci so popačili mnogo lepih slovenskih krajevnih imen. Najtežje delo so imeli s pačenjem gorskih sloven-skih imen. Ravnatelj Jahne je pred par leti izdal celo brošuro naravnost izmišlje-nih, umetno narejenih krajevnih imen. Ta-ko je med drugim imenoval Grlovc v Ka-ravankah Ferlacher Horn, Zelenico pa — Spinatkogel, Izraza Ferlacher Horn se je začela posluževati tudi že uradna »Kla-genfurter Zeitung«, da pa bodo čitatelji vedeli, kaj je to, pristavlja v oklepju slo-vensko ime, izgovorjeno v dialektu, »Har-loutz«.

—k— **Ogroženim bratom!** Kdo so ti bratje, kaže jasno Südmarkina podružni-ca za Velikovski okraj. Tu je bil namreč prosil za podporo neki Nemec po rodu in krvi, a odbor je prošnjo zavrnil po priza-devanju nekega odbornika, češ, da se denar rabi za druge narodne namene, ter daje neumno in grdo, ako Nemec zahteva od Südmarke podpore! Omeniti je le še treba neumornega delovanja te podružni-ce, ki je baje razdelila v Velikovškem okraju eno leto 30.000 K podpor. Res ve-likanska vsota in le čudež, da se že ves okraj ni pogreznil v Nemštvo!

Splošni vestnik.

Obletnica Aškerčeve smrti. Pretekli torek je minulo leto, odkar je umrl v Ljub-ljani slavni slovenski pesnik-epik Anton Aškerc. Usoda je hotela, da ni doživel zmagovite balkanske vojne, v kateri so združeni balkanski Jugoslovani strli za vedno krutega Turčina in ga pregnali iz Evrope. Maščevano je Kosovo polje! Časten spomin pesniku velikanu, ki je v svojih pesmih s proroškim duhom na-znanjal maščevanje naših balkanskih bra-tov nad Turčinom.

Slovenski časnikarski kongres v Sko-plju. Predsednik srbske časnikarske zve-ze Branišlav Nušić sklicuje za prihodnje dni izredno skupščino srbske časnikarske zveze, ki bo apelirala na »Slovensko čas-nikarsko zvezo«, naj bo letos jeseni slo-venski časnikarski kongres v Skoplju, in to tembolj, ker mesto za letošnji kongres še ni določeno.

1645 oseb je izstopilo iz katoliške cer-kve. Češki listi poročajo, da je češka or-ganizacija anarhistov pričela z vso vnemo agitacijo za izstop iz katoliške cerkve. Do 20. maja je na severnem Češkem iz-stopilo 1645 oseb iz katoliške cerkve.

Konec šolskega leta. Poslanec dr. Lukacsky je bil pri naučnem ministru in ga prosil, da bi se končalo letošnje leto v soboto, dne 5. julija. Minister je obljubil, da se bo v nekaj dneh glede te prošnje odločil.

Klerikalen list o koritarstvu. »Zora«, glasilo katoliško-narodnega dijaštva, piše pod naslovom »Poglobimo versko življe-nje v naših vrstah« sledeče: »V začetku našega dijaškega organizacijskega življe-nja so se priglašali za naše bojovníke le tisti tovariši, ki so bili res globoko verni in ki so se to svoje prepričanje upali tudi javno izpovedati in je zagovarjati; svoje krščanstvo so tudi praktično izvajali. Ti pristaši so bil res značajni in neomahljivo so ostajali zvesti svojim načelom. Kato-liška stranka se je okrepila, šla je od

zmage do zmage. Ta moč katoliške stran-ke ima pa vidno svoje slabe posledice. Vedno so bili na svetu ljudje, čijih ideal ne seže preko trebuha in njihovih potreb. Koritarstvo se je začelo pri stranki in to se čuti v tem in onem slučaju tudi v dijaški organizaciji.« Tako je moralo tudi gla-silo katoliško-narodnega dijaštva priznati, da je klerikalna stranka pravi eldorado za razne štreberje in koritarje. Kaj porečejo k temu Slomškarji?!

Angleški učenjak. V Londonu je umrl v starosti 79 let John Lubbock lord Ave-bury, znan prirodoslovec in zgodovinar, eden prvih učenjakov na Angleškem. Mož je bil v svoji mladosti bankir in se je po-zneje posvetil znanosti.

Uspeh slovenskega rojaka. Z Dunaja nam poročajo: Dr. Emil Brezigar, član narodno-gospodarskega seminarja znane-ga učenjaka dvor. svet. prof. Philippovi-cha, je predaval v krogu znanstvenikov dunajske univerze o »Primerjavi konjunk-turnega valovanja v nemškem in avstrij-skem gospodarstvu tekom zadnjih 16 let«. Predavanje je imelo velik uspeh, in v debati, ki mu je sledila, se je splošno po-udarjala znanstvena dovršenost in točnost Brezigarjevih izjav. Prof. Philippovich se je našemu mlademu znanstveniku za-hvalil »za točno, izčrpano in duhapolno delo« ter ga pozval, da priobči svoja raz-iskavanja v posebni knjigi. — Dr. Brezi-gar se pripravlja za vseučiliško kariero, ki mu je po mnenju merodajnih znanstve-nih krogov tudi na vsaki neslovanski vi-soki šoli zasigurana.

O jugoslovanskih jezikih se izraža neki slovanski učenjak v »Südslavische Rundschau« tako-le: »Med Jugoslovani govoriti o »jezikih« je težko, zakaj vsi Jugoslovani med Adrijo in Črnim mor-jem tvorijo po Vatroslavu Jagiću jezikov-no celoto, verigo organsko drug v dru-gega se prelivajočih narečij, da je zaradi tega skoro nemogoče določiti, kje eno narečje nehava in kje se pričinja drugo. Jugoslovani so si med sabo tako sorodni, da bi lahko imeli en skupni književni jezik. Razložek med makedonsko slovanščino in slovenščino je nesporno mnogo manjši kakor med severnonemškim in bajuvar-skim ali med siciljanskim in lombardskim narečjem.« — To je čista resnica. In da sta si makedonska slovanščina in naša slovenščina izredno sorodni in podobni, dokazuje ta-le resničen dogodek. Pred leti se je mudil v Belgradu turški major Gja-fer Tajar bej, poveljnik turške posadke v Prištini na Kosovem polju. Gjafer Ta-jar bej je poleg turškega jezika govoril tudi francosko in ono slovansko narečje, ki ga govore v Makedoniji. Turškemu majorju na čast so priredili v Belgradu banket. Na tem banketu so govorili razni govorniki, seveda v srbskem jeziku. Na tem banketu je bil slučajno navzoč tudi neki Slovenec, ki so ga navzoči naprosili, naj tudi on izpregovori v svoji materin-ščini. Slovenec je ustregel splošni želji ter imel kratek slovenski govor. Po tem go-voru je Gjafer Tajar bej stopil k Slovencu ter pred vso družbo izjavil, da je sloven-skega govornika najbolje razumel, dasi ni prej v življenju še nikoli slišal slovenske govornice.

Avstrijski generalštabovec — ruski vohun. Afera Redlova je vzbudila po vsem svetu veliko senzacijo. Sliko o njegovem samomoru priobčuje »Slov. Ilustr. Ted-nik«. Nadalje priobčuje slike o M. Vrem-šku, dijaku v Idriji, ki je nenadoma umrl v šolski sobi; uživanje opija na Franco-skem; o slovenskem pevskem društvu Bled v East Conemaugh v Ameriki; o vprizoritvi opere »Prodana nevesta« na prostem v Šarki pri Pragi itd., itd. »Slov.

Ilustrovani Tednik« je res zelo zanimiv časopis in bi naj ne manjkal v nobeni slo-venski rodbini.

Razgled po šolskem svetu.

— **Škrlatica v Kromerizu.** Iz Krome-riža poročajo, da je obolelo tam v zadnjih tednih čez 80 oseb za škrlatico. Do sedaj je umrlo 9 bolnikov. Vse šole so zaprte.

— **Dijaška demonstracija v Zagrebu.** Dne 9. t. m. na »dječji dan«, ki je bil ob-enem obletnica atentata na Cuvaja, se je zbralo na Zrinjevcu okoli 200 akademi-kov, ki jih je policija zaradi raznih vzkli-kov razpršila.

— **Nemčija za nemški »Schulverein«.** Zadnji čas je dobil nemški Schulverein 320 novih podpornih članov v Nemčiji. Tako nemška marka vedno bolj sili v av-strijsko slovanstvo — Schulvereinovi po-tovalni učitelji (posebno Hoyer) zadnji čas govore na zborovanjih v Nemčiji in se nič ne brigajo za društvena pravila in za po teh pravilih določeni delokrog. Kaj bi bilo, če bi kak Slovenec šel govorit za naše narodnoobrambne namene v Rusijo ali Srbijo in ondi pobiral rublje in dinarje za one šole, ki nam jih država noče dati, dasi imamo zanje postavno pravico? Nemci pa imajo vsega preveč in vendar hodijo še preko črno-žolth kolov iskat denar za potujčevanje avstrijskih podani-kov!

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Silv. K.: Pošljite! Kaj pa delajo — premudre glave? Pozdrav!

Jubilejska samopomoč.

Tov. Adolfu Sadarju je dne 9. t. m. umrla soproga ga. Cecilija Sadar. Ker je bila članica našega društva, se je imeno-vanemu tovarišu v smislu § 3. društvenih pravil izplačala podpora v znesku 502 K (petsto in dve kroni.)

V kratkem prejmete člani položnice, potom katerih blagovolite plačati po § 4 društ. pravil za prihodnji slučaj smrti.

Veliko društvenikov ima še zastanke; prosijo se, da jih takoj poravnajo, če ne, se bo ravnalo z njimi po § 5 društ. pravil.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonošno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Uči-teljskega konvikta v Ljubljani.

registrovana zadruga s omejenim imstvom.

Promet do konca maja K 72.202'46.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2. — 1/2. 3. popoldne in vsako soboto od 6.—7. zvečer.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poš-tnih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve na-vedenih znamk se ne odgovarja.

Snažno se oblači vsa rodovina, ki si naroči zbirko vzorcev iz češke tkalnice

Marije Jirsové

učiteljeve soproge, v Novém Hradku p. Met. (dobaviteljica dež. osrednje zveze učiteljskih dru-štev v Češkem kraljestvu).

Dobiva se 2—8 m dolgih odrezkov cefira kanafasa, flanele, platna, modrotiska itd. Zavoj 45 m za 18 K, najlepša kvaliteta 40 m za 20 K franko, franko, tudi polovica zavoja za 9, oziroma 10 K.

Blago je stalnobarvno in močne kakovosti. Naročite in ostanite stalni odjemalci. Vzorci blaga zastonj in franko.

Prvo splošno uradniško društvo

avstro-ogrške monarhije

na Dunaju, I., Wipplingerstrasse št. 25.

je ena največjih in najstarejših zavarovalnic za življen v monarhiji in izvršuje zavarovanja za življenje in rente v vseh kombinacijah.

Za izboljšanje gospodarstvenega stanja, za preskrbljenost prihodnosti navezano je posebno učiteljstvo na samopomoč potom zavarovanja življenja; ugodnosti, ki jih nudi v tem obziru Uradniško društvo, pa tudi humanitetnemu delovanju namenjene uprave Uradniškega društva kažejo učitelju, da mu je najboljšje, če se oklene Uradniškega društva. Iz pravega spoznanja teh ugodnosti pridružila so se

največja učiteljska društva

Avstro-ogrške Uradniškemu društvu.

Silno ugodni zavarovalni pogoji. Nizke premije. Izplačevanje nemudoma in brez odbitka.

Garancijsko premoženje koncem 1. 1912 84 milijonov kron

Stanje zavarovanj koncem 1. 1912 222 milijonov kron

Izplačanih zavarovanj do konca 1. 1912 121 milijonov kron

Pojasnila daje brezplačno in, ne da bi vprašalec prevzel kake obveznosti

Glavni zastop uradniškega društva

za Štajersko, Koroško in Kranjsko v Gradcu, RadetzkystraBe 10.